

Роль культурних ініціатив у зміцненні національної свідомості України в умовах війни

Оксана Куран

здобувач освітнього ступеня "магістр"
спеціальність "Публічне управління та адміністрування"
kuran_o@donnu.edu.ua

Донецький національний
університет імені Василя Стуса

ВСТУП

Актуальність дослідження полягає у необхідності аналізу, як ці сфери можуть бути використані для зміцнення національної ідентичності та консолідації суспільства, що особливо важливо в контексті повномасштабного вторгнення Росії та значних змін аудиторії культурного споживання.

Мета: визначити ефективність культурних ініціатив як інструменту зміцнення національної ідентичності в умовах війни.

Завдання: проаналізувати основні типи культурних ініціатив; дослідити їх вплив на формування національної свідомості; визначити найефективніші форми культурної діяльності.

Ключові слова: військовий час, культура, культурні ініціативи, національна свідомість, Україна.

МЕТОДОЛОГІЯ

Гіпотеза: культурні ініціативи під час війни є ефективним механізмом захисту та зміцнення національної ідентичності, що сприяє підвищенню суспільної стійкості.

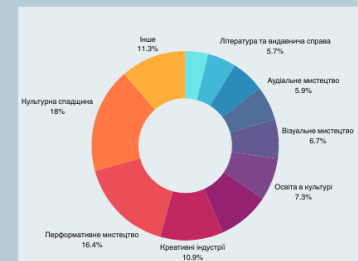
Методи дослідження включають аналіз наукової літератури, контент-аналіз, метод включеного спостереження та статистичний аналіз. Додатково проводився збір первинних даних шляхом проведення емпіричних досліджень, включаючи опитування громадян. Також було враховано висновки звіту, який базується на опитуванні 498 стейкхолдерів, щоб контекстуалізувати наші висновки.

ОСНОВНИЙ ВИКЛАД МАТЕРІАЛУ

Культура відіграє важливу роль у формуванні національної ідентичності, особливо під час війни. Історичні приклади, такі як ірландський культурний націоналізм чи американський бейсбол під час Другої світової війни, показують, як мистецтво та освіта сприяють єдності та патріотизму. В Україні культура стає інструментом протидії російській агресії, зокрема через збереження ідентичності та протидію дезінформації. Звіт підтверджує [1, с.23], що культурні ініціативи є життєво важливими для формування сильної культури доброчесності та національної свідомості, зазначаючи: "Необхідно розвивати трансформаційну силу мистецтва та культурної спадщини для формування в Україні сильної культури доброчесності як джерела підності".

На тлі повномасштабного вторгнення феномен популяризації української культури у світі суттєво прискорився. Визначні приклади цього: внесення українського борщу до списку нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО (липень 2022 р.), перемога гурту KALUSH на Євробаченні-2022 з народно-хіп-хоповою пісню "Стефанія" та їхній сміливий заклик допомогти Маріуполю та "Азовсталі". Зростає також інтерес до українських медіапродуктів, про що свідчать запити на субтитрування українських шоу для іноземної аудиторії та міжнародні колаборації українських виконавців (Jergu Heil та alyona alyona) з німецькими та польськими артистами [2, с.198-199]. Під час війни українські митці згуртувалися довкола спільної мети — бути почутими, поширювати українську культуру та цінності через різні форми мистецтва (відео, музику, кулінарію, образотворче мистецтво тощо), сприяючи їх популяризації для залучення міжнародної підтримки.

У контексті дослідження ролі культурних ініціатив у зміцненні національної свідомості України представлена діаграма демонструє, що найбільший внесок роблять інституції культурної спадщини (18%) та перформативного мистецтва (16,4%). Значну частку також становлять креативні індустрії (10,9%), що вказує на їхню зростаючу роль. Представленість різноманітних секторів свідчить про широкий спектр культурних ініціатив, що застосовуються для зміцнення національної свідомості.

ВИСНОВОК

Результати підтверджують, що різні культурні ініціативи (кіно, література, освіта, музика, кулінарія, образотворче мистецтво тощо) відіграють важливу роль у зміцненні національної свідомості України під час війни, адже саме вони сприяють єдності, формуванню ідентичності та стресостійкості, протидіючи пропаганді та підтримуючи соціальну згуртованість. Рекомендується залучення подальшого фінансування культурних ініціатив (державна та міжнародна підтримка, гранти, конкурси та ін.), зокрема варто відзначити навчання митців у підходах, чутливих до травм, та інвестиції в культурну інфраструктуру. У результаті це забезпечить їхній внесок у національну свідомість та соціальну згуртованість у довгостроковій перспективі, особливо через інтеграцію з ЄС та підтримку міжнародних колаборацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Культура та креативні індустрії в Україні: стійкість, відновлення, інтеграція з ЄС. URL : <https://www.cultureinexternalrelations.eu/wp-content/uploads/2024/07/DGEAC-CRP-UA-Report-July-2024-UA.pdf> (дата звернення: 28.03.2025).
- Просяник О. П., Придзятко С. М. Збереження та просування української культури в умовах війни. URL : <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/29326/1/%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8%20%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D1%82%D1%8C%D0%BA%D0%BE%20%D0%A1.pdf> (дата звернення: 28.03.2025).
- Маслікова І. Міжнародне співробітництво у сфері культури в умовах російсько-української війни: культурологічний аспект. *Українські культурологічні студії*. №1 (12), 2023.